

Aan
de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur
en Wetenschappen
p/a de algemene rijksarchivaris
Postbus 90520
2509 LM 's-Gravenhage

Onderwerp
ontwerp-Selectielijst archiefbescheiden
beleidsterrein Voorlichting van de Rijksoverheid

Mijnheer de Staatssecretaris,

1. Bij uw hiernaast vermelde brief zond u de Raad voor Cultuur om advies de ontwerp-Selectielijst archiefbescheiden voor het beleidsterrein 'Voorlichting van de rijksoverheid' (ministerie van AZ). Deze adviesaanvraag is door de Raad ter voorbereiding van dat advies in handen gesteld van de Uitvoeringscommissie Archieven. Het preadvies van deze commissie is door de Raad onverkort overgenomen.
2. *Samenvatting van dit advies*
De Raad heeft genoemde ontwerp-lijsten in eerste instantie aan procedurele en vervolgens aan inhoudelijke aspecten getoetst. Zijn belangrijkste bevindingen - deze worden in de §§ 3 en 4 nader uitgewerkt - hieromtrent zijn:
 - a. Procedureel
Bij de voorbereiding van de ontwerp-lijst zijn alle vereiste procedurele fasen doorlopen.
Over de inhoudelijke aspecten van deze procedure wordt evenwel onvoldoende inzicht gegeven. Dit geldt in het bijzonder de wijze waarop de gehanteerde selectiedoelstelling en daaraan gerelateerde - criteria zijn geoperationaliseerd. De Raad is van oordeel, dat in dit opzicht vooral het verslag van het driehoeksoverleg tekortkomingen bevat (§3).
 - b. Inhoudelijk
Voor wat betreft de inhoudelijke aspecten conformeert de Raad zich aan de opmerkingen, vragen en suggesties zoals deze zijn opgenomen in het, op de ontwerp-lijst tijdens de openbare tervisielegging ingebrachte, commentaar.
De vanwege de algemene rijksarchivaris daarop ingezonden reactie acht de Raad adequaat noch afdoende. Hij geeft daarbij aan welke minimale vereisten zo'n reactie zou moeten voldoen (§4).

In de afsluitende §5 adviseert de Raad tot verder beraad en driehoeksoverleg over de ontwerp-lijst aan de hand van voornoemd extern commentaar. Over het resultaat daarvan is hij bereid nader te adviseren.

R.J. Schimmelpennincklaan 3
Postbus 61243
2506 AE Den Haag
Telefoon 070 - 310 66 86
Telefax 070 - 361 47 27
E-mail cultuur@cultuur.nl

Datum

10 SEP. 1997

Uw kenmerk

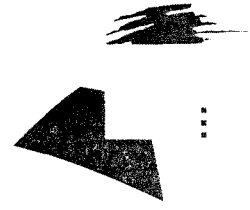
nr. 97.329RWS/EIB

Uw brief van

23 mei 1997

Ons kenmerk

arc-97.6803/1

3. *Toetsing van procedurele aspecten*

3.1 Voor wat betreft de *procedurele aspecten* zij in de eerste plaats gememoreerd, dat de ontwerp-lijst als basisselectiedocument tot stand is gekomen overeenkomstig de methode, die uitgaat van een analyse, beschrijving en waardering van handelingen van de (rijks-)overheid, de zgn. PIVOT-methode. Aan dat ontwerp is een institutioneel onderzoek vooraf gegaan, waarvan verslag is gedaan in het rapport "In den strijd tegen onwetendheid, valsche voorstelling en leugens. Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein voorlichting van de Rijksoverheid, 1931-1990 ('s-Gravenhage 1996). Bij uw adviesaanvraag was tevens gevoegd een exemplaar van het verslag betreffende het overleg ter voorbereiding van de onderhavige ontwerp-selectielijst, het zgn. driehoeksoverleg (zoals voorgeschreven krachtens het bepaalde in artikel 3 van het Archiefbesluit 1995), alsmede een exemplaar van het tijdens de openbare terinzagelegging van de ontwerp-lijst naar aanleiding daarvan ingebrachte externe commentaar. Op verzoek van de Uitvoeringscommissie Archieven is op dat externe commentaar vanwege de algemene rijksarchivaris alsnog een reactie ingebracht (brief van 25 juni 1977). Volledigheidshalve zij opgemerkt, dat in dergelijke reacties is voorzien in het document 'Toetsing selectielijsten' ('s-Gravenhage, 10 september 1996). Kortheidshalve zij verwezen naar § A, onder 4, van dat document.

Pagina

2

Ons kenmerk

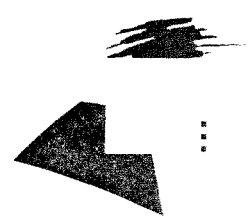
arc-97.6803/1

Voornoemde stukken zijn door de Raad bij zijn beoordeling van het ontwerp betrokken

3.2. Op grond van de in de vorige paragraaf genoemde stukken komt de Raad tot de slotsom, dat de voorbereiding van de ontwerp-lijst alle vereiste procedurele stappen heeft doorlopen. In het bijzonder moet daarbij worden gememoreerd, dat uit het verslag van het driehoeksoverleg is gebleken, dat aan dat overleg is deelgenomen door de daartoe in het eerste lid van artikel 3 van het Archiefbesluit 1995 genoemde personen.

Daarentegen moet worden geconstateerd, dat dit verslag zich, naast een algemene projectbeschrijving, vooral beperkt tot een weergave van formele, in het bijzonder procedurele aspecten van de ontstaansgeschiedenis van het ontwerp.

Weliswaar wordt daarnaast inzicht gegeven in de, bij de waardering van de in artikel 2, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995 genoemde aspecten en belangen gehanteerde, uitgangspunten, doch de wijze waarop deze uitgangspunten bij de waardering van de verschillende categorieën handelingen zijn geoperationaliseerd wordt niet toegelicht. Ook de Toelichting op de ontwerp-lijst geeft daaromtrent geen afdoende uitsluitel. Deze bevat weliswaar een beschrijving van de grondslag van die selectiewaardering (uitgangspunten, doelstellingen en selectiecriteria), maar laat zich niet over de wijze waarop deze grondslag is toegepast bij het maken van concrete keuzes tussen de bewaring of vernietiging van de

administratieve neerslag van de onderscheiden handelingen. Uit de vermelding van de selectiewaardering bij die handelingen in de ontwerp-lijst blijkt slechts de resultante van het plaats gehad hebbende afwegingsproces. Daaraan doet niet af het feit, dat bij die categorieën wordt verwezen naar het desbetreffende selectie criterium.

In eerdere adviezen (in het bijzonder zij verwezen naar §3 van advies nr. 446, d.d. 17 november 1995 van de toenmalige Rijkscommissie voor Archieven), heeft de Raad er reeds op gewezen, dat naast de procedurele en formele aspecten van de ontwerp-fase van een lijst, in een verslag van een driehoeksoverleg niet alleen de inhoudelijke grondslag van de selectiewaardering duidelijk behoort te worden gemaakt, maar ook de wijze waarop deze grondslag is geoperationaliseerd en welke overwegingen bij het maken van de voorgestelde keuzen een rol hebben gespeeld respectievelijk de doorslag hebben gegeven.

De Raad pleit derhalve andermaal voor een beter inzicht in de inhoudelijke aspecten van het proces ter voorbereiding van een ontwerp-lijst. In het bijzonder geldt dit de selectiewaardering van handelingen, die in het driehoeksoverleg meer dan gewoon onderwerp van beraad is geweest.

Juist van het verslag van het driehoeksoverleg mag worden verwacht, dat nader inzicht wordt gegeven in de feitelijke toepassing van de, in de Toelichting op het ontwerp in min of meer abstracte en formele termen omschreven grondslag, van de selectiewaardering. In dat verband zij ook verwezen naar het document 'Toetsing selectielijsten', waarin staat aangegeven dat zo'n verslag onder meer 'inzicht in knelpunten en gekozen oplossingen' behoort te geven. Het onderhavige verslag gaat geheel aan dit aspect voorbij. Wanneer de tekst van dit verslag vergeleken wordt met die van andere, de Raad bekende, verslagen, dan begint het 'sjabloonachtige' karakter van deze verslaglegging op te vallen. Op zich is er niets op tegen, dat voor deze verslagen uitgegaan wordt van een zekere standaard-tekst, mits het hanteren ervan niet daartoe beperkt blijft. Zo'n verslag krijgt immers pas zijn werkelijke betekenis, indien de specifieke aspecten en omstandigheden van de wording van de desbetreffende ontwerp-lijst in, zoals hierboven bedoeld, centraal staat.

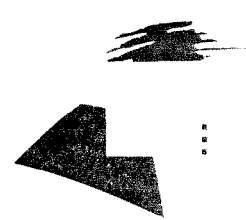
- 3.3 Het sjabloon-achtige karakter van het overgelegde verslag heeft er kennelijk toe geleid, dat daarin een passage voorkomt, waarvoor de Raad al in andere adviezen uw aandacht heeft gevraagd. Kortheidshalve zij onder meer verwezen naar zijn advies van 1 september jl., nr. arc-97.6793/1 inzake de ontwerp-selectielijst archiefbescheiden van de Inspectie voor de Gezondheidszorg waarin in § 3.3, op bedoelde passage wordt geattendeerd.

Pagina

3

Ons kenmerk

arc-97.6803/1

4. *Toetsing van inhoudelijke aspecten*

Mede op grond van zijn, in de voorafgaande paragrafen vermelde, bevindingen heeft de Raad getracht zich een oordeel te vormen over de *inhoudelijke aspecten* van het onderhavige ontwerp. Hij heeft daarbij vooral gelet op het karakter en de reikwijdte van de ontwerplijst, het tijdvak waarvoor de lijst zal gelden, de wijze waarop de gehanteerde selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria zijn toegepast alsmede op de vraag of in afdoende mate met de verschillende belangen rekening is gehouden. Het is vooral hierbij, dat hij vorenbedoeld extern commentaar en de daarop vanwege de algemene rijksarchivaris uitgebrachte reactie heeft betrokken.

Pagina

4

Ons kenmerk

arc-97.6803/1

Dat commentaar bevat een uitvoerige en kritische analyse van een groot aantal aspecten van de ontwerp-lijst alsmede van een groot aantal daarin opgenomen specifieke categorieën archiefbescheiden. Deze analyse gaat ook in op de zoëven door hem onderscheiden elementaire vragen en wel zodanig, dat de Raad zich in beginsel aan die analyse conformeert. Hij heeft daarbij tevens de vraag gesteld of de daarop ingebrachte reactie als een adequate en afdoende reactie moet worden beschouwd. Zijn oordeel hierover is negatief. Deze reactie - een kopie daarvan is volledigheidshalve bij dit advies gevoegd - is nogal terughoudend, zo niet afhoudend, waarbij bovendien niet wordt ingegaan op de specifieke, direct de inhoud van de ontwerp-lijst rakende, opmerkingen en suggesties uit dat commentaar. De Raad acht deze reactie daarom in procedureel noch inhoudelijk opzicht recht doen aan dat ingebrachte commentaar.

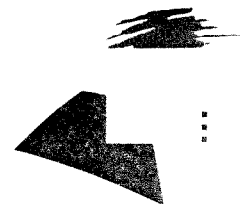
In feite wordt in de reactie volstaan met een (op zich herhaalde) uitleg van de toegepaste PIVOT-methodiek.

Als zodanig bevat deze reactie geen nieuwe feiten. Voorzover in het commentaar, aldus die reactie, 'concrete vragen' worden gesteld, zullen deze 'nadat de Raad voor Cultuur advies heeft uitgebracht worden besproken met de zorgdrager. D(i)e vragen zullen dan worden bezien in samenhang met het advies van de Raad'.

In het reeds aangehaalde document 'Toetsing selectielijsten' is er in voorzien, dat - in het kader van de uitvoering van het bepaalde in artikel 5, onder d, ten derde, van het Archiefbesluit 1995 - aan het in deze bepaling bedoelde verslag inzake de openbare tervisielegging een reactie "op de ingebrachte zienswijzen" wordt toegevoegd. Hoewel aard en inhoud van dergelijke reacties niet nader is bepaald, lijkt het de Raad een alleszins redelijke verwachting, dat, om als zodanig te kunnen gelden, zo'n reactie niet alleen in generieke maar ook in specifieke zin ingaat op de verschillende in een commentaar naar voren gebrachte opmerkingen, vragen en suggesties. Zelfs als rekening wordt gehouden met de omstandigheid, dat de reactie in kwestie de eerste reactie is die in het kader van voornoemde procedure is vervaardigd, meent de Raad dat deze - zoals reeds gezegd - om genoemde redenen niet als adequaat en derhalve niet als afdoende kan worden gekwalificeerd.

De Raad wijst daarbij nog op het volgende.

- De openbare tervisielegging is bedoeld om "een ieder" gelegenheid te

geven "zijn zienswijze over het ontwerp naar voren (te) brengen bij Onze minister" (artikel 4, derde lid, Archiefbesluit 1995). Met referentie aan de al dan niet geschreven beginselen van behoorlijk bestuur is de Raad van oordeel, dat met aldus ingebrachte zienswijze zorgvuldig moet worden omgegaan. Die zorgvuldigheid dient gestalte te krijgen in de wijze waarop op zo'n zienswijze wordt gereageerd. Dit impliceert, dat daarin op alle aspecten van een zienswijze moet worden ingegaan (hetgeen uiteraard niet betekent, dat zo'n zienswijze geheel of gedeeltelijk behoeft te worden overgenomen). Geldt dit al in algemene zin, dan geldt dit des te meer in de concrete situatie, waarbij - zoals met de desbetreffende instellingen is afgesproken - elke tervisielegging van een ontwerp expliciet bekend wordt gemaakt aan zowel het Koninklijk Nederlands Historisch Genootschap als aan het Instituut van Nederlandse Geschiedenis met de uitdrukkelijke bedoeling dat van hun kant wordt bevorderd, dat uit de historisch vakkringen daadwerkelijk zo'n zienswijze wordt ingebracht. De onderhavige externe zienswijze is de resultante van deze bemoeienis.

Zowel degenen, die bereid zijn tot het investeren van aandacht, tijd en energie in een commentaar op een ontwerp als genoemde organisaties hebben er zonder meer recht op om binnen een redelijk te achten termijn te vernemen hoe van ministeriële zijde met zo'n commentaar zal worden omgegaan en dat hen derhalve wordt medegedeeld welke aspecten van zo'n zienswijze al dan niet (in het laatste geval voorzien van een deugdelijke motivering) aanleiding zijn om het ontwerp aan te passen.

- Een externe zienswijze wordt volgens de bestaande procedureregels en -afspraken ter kennis gebracht aan de Raad, opdat deze daarmee bij de voorbereiding van zijn advies rekening kan houden. Het is dan ook essentieel, dat de Raad daarbij óók op de hoogte wordt gesteld van de ministeriële reactie op zo'n zienswijze.

Dit klemmt temeer, omdat het advies binnen de gegeven juridische structuur van voorbereiding van en advisering over ontwerpselectielijsten geldt als een onafhankelijk eindadvies. De opvatting in de onderhavige reactie, dat de in het commentaar gestelde vragen met de betrokken zorgdrager zullen worden besproken, nadat de Raad zijn advies over bedoeld ontwerp zal hebben uitgebracht, staat derhalve op gespannen voet, is zo niet in strijd met de functie van dat eindadvies en als zodanig een miskennis van de adviespositie van de Raad.

Hierboven is reeds gezegd, dat de Raad zich conformeert aan de inhoud van de op het onderhavige ingebrachte zienswijze. Als zodanig neemt hij derhalve deze zienswijze - om deze reden is een kopie ervan bij dit advies gevoegd - integraal over en kan deze derhalve worden beschouwd onderdeel van dit advies uit te maken.

In verband met het veelomvattende karakter van deze zienswijze en de naar zijn oordeel niet afdoende wijze waarop van uw kant daarop is gereageerd, ziet hij, zulks in uitdrukkelijke tegenstelling tot eerder uitgebrachte adviezen, vooralsnog af van een zelfstandig advies.

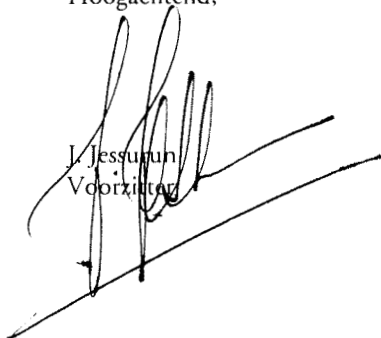

§ 5 *Advies*

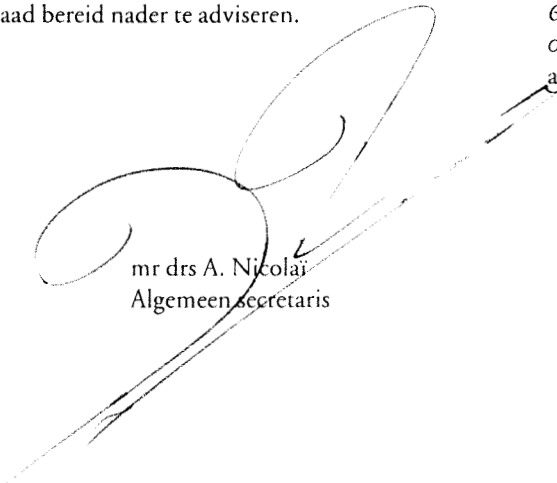
De Raad adviseert u, alvorens van uw kant mede te werken aan de vaststelling van de onderhavige ontwerp-selectielijst archiefbescheiden, u nader te beraden op de tijdens de openbare terinzagelegging ingebrachte zienswijze alsmede, in overleg met uw betrokken ambtgenoot, te bevorderen dat hierover hernieuwd driehoeksoverleg plaatsheeft. Over het resultaat van dit overleg en uw nader beraad (in de vorm van een aangepast concept van de onderhavige lijst respectievelijk van een gemotiveerde verantwoording van de niet overgenomen suggesties uit bedoelde zienswijze) is de Raad bereid nader te adviseren.

Pagina
6
Ons kenmerk
arc-97.6803/1

Hoogachtend,

J. Jessurun
Voorzitter

mr drs A. Nicolai
Algemeen secretaris